

33. OTURUM

Rapor
CPR33(2017)02prov
28 Eylül 2017

Günümüzde Avrupa'da bölgesel ve azınlık dilleri

Güncel İşler Komisyonu

Raportörler:¹ Lelia HUNZIKER, İsviçre (L, SOC)
Anna MAGYAR, Macaristan (R, EPP-CCE)

Karar taslağı (oylama için).....	2
Tavsiye Kararı taslağı (oylama için)	5
Açıklayıcı not (bilgi için) ²	8

Özet

Bu raporda Avrupa Bölgesel veya Azınlık Dilleri Şartının imzaya açılmasının 25. yıldönümü vesilesiyle, Şartın uygulanma durumu dijitalleşme dahil olmak üzere toplumlarımızdaki yeni gelişmelerin ışığında değerlendirilmektedir. Raporda yerel ve bölgesel yönetimlerin çeşitliliğinin toplumu zenginleştiren bir unsur olduğu ve tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin korunmasının bu çeşitlilik için en güçlü korumayı sağlayacağı ilkesini rehber edinmeleri gerektiğinin altı çizilmekte, bunun gerek ekonomik, gerekse kültürel açıdan olumlu sonuçlar yaratacağı belirtilmektedir. Raporda yerel ve bölgesel yönetimler, zaman ve zemin itibarıyla mümkün olduğunda, bölgesel veya azınlık dillerinin yer aldığı bölgelerde, öğretimin ve eğitimin bu dillerde yapılmasını güçlendirmek ve geliştirmek için önlemler almaya davet edilmektedir.

Raporda ayrıca birçok ülkede tasarruf tedbirlerinin azınlık dillerinde verilen eğitim ve hizmetlerde kesintilere yol açtığına üye devletlerin dikkati çekilmekte ve tasarruf tedbirlerinin bedelinin dil politikalarına yüklenmemesi için üye devletlere çağrıda bulunmaktadır. Bildirgeyi, maalesef sadece 25 devletin parlamentolarında onayladığı ve 8 devletin de parlamentolarında onaylamadan imzaladığı belirtilen raporda, geri kalan 14 üye devlet Şartı imzalamaya ve parlamentolarında onaylamaya davet edilmektedir.

1 L: Yerel Yönetimler Meclisi / R: Bölgesel Yönetimler Meclisi
EPP/CCE: Kongredeki Avrupa Halk Partisi Grubu
SOC: Sosyalist Grup
ILDG: Kongredeki Bağımsız ve Liberal Demokrat Grubu
ECR: Avrupa Mufazakarlar ve Reformistler Grubu
NR: Kongrede siyasi bir gruba bağlı olmayan üyeler

² Açıklayıcı not sadece İngilizce ve Fransızca olarak mevcuttur.

KARAR TASLAĞI³

1. Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (aşağıda "Kongre" olarak anılacaktır) dil ile kültür arasındaki yakın ilişkinin bilincinde olarak ve Avrupa Konseyinin öncelikleri doğrultusunda demokratik katılım, kültürel çeşitlilik ve toplumsal bütünlük ilkeleri temelinde tarihi bölgesel ve azınlık dillerini Avrupa'nın kültürel zenginlik ve gelenekleri ile dil çeşitliliğini geliştirmenin ve karşılıklı anlayışı iyileştirmenin bir vasıtası olarak uzun süredir desteklemeye ve idame ettirmeye çalışmaktadır.

2. 1992'de imzaya açılan ve 1998'de yürürlüğe giren Avrupa Bölgesel Veya Azınlık Dilleri Şartı (Avrupa Konseyi Antlaşmalar Serisi, AKAS, No. 148) o zamandan beri bir devlette genel nüfustan sayıca daha küçük bir topluluk oluşturan yurttaşlarca geleneksel olarak kullanılan dil olarak tanımlanan, Avrupa'nın tarihi bölgesel ve azınlık dillerini korumak ve geliştirmek için özellikle kaleme alınmış, hukuken bağlayıcı olan yegane Avrupa antlaşması olarak hizmet görmektedir.

3. Ne yazık ki 2017 yılı itibarıyla Avrupa devletlerinden sadece 25'i Şartı parlamentolarında onaylamış ve ayrıca 8 Avrupa devleti de imzalamış ancak parlamentolarında onaylamamıştır. Bu, 14 Avrupa devletinin Şartı ne parlamentolarında onaylamış ne de imzalamış olduğu anlamına gelmektedir.

4. Devletlerin kendileri Şartın üyesi iseler de, Şartın etkinlikle uygulanmasında yerel ve bölgesel yönetimler hayati bir rol oynamaktadır. Bu, Şartı ne imzalamış ne de parlamentolarında onaylamış olan Avrupa devletlerindeki yerel yönetimlere, Şarttaki ilkeleri kendiliklerinden uygulamaları için bir manevra alanı tanımış olmaktadır.

5. Gerek Şartın var olduğu geçmiş on yıllarda derlenen, en iyi uygulamaları, güçlükleri ve gerilimleri içeren gözlemler gerekse toplumdaki yeni gelişmeler Şartın temel ilke ve hükümlerinin devamlılığına halel getirmeksizin uygulanmasında kullanılan yöntemlerin artık yenilenmesini zorunlu kılmaktadır.

6. Şartın yürürlüğe girdiği 1998 yılından beri derlenegelen gözlem ve şikayetler, gündelik pratikte etkin ve tutarlı bir uygulama mevcut olmadıkça, Şartın herhangi bir devletin parlamentosunda onaylanmış olmasının o devlette tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin korunmasının güvencesi veya kanıtı olmadığını göstermiştir. Aynı şekilde bazı vakalarda bölgesel veya azınlık dillerinin korunma düzeyinde sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu, Şartın uygulanmasında rolü olan farklı türlerdeki paydaşların önemini vurgulamaktadır. Yani bölgesel ve yerel yönetimlerin rolü büyük önem taşımaktadır.

7. Dolayısıyla Şart hükümlerinin etkin biçimde uygulanması, dijitalleşmenin getirdiği dramatik boyuttaki toplumsal ve teknik değişikliklerin dikkate alınmasını gerektirir. Kongre, bunu göz önünde tutarak bölgesel veya azınlık dillerinin eğitimi konulu Tavsiye Kararından on yıl sonra yerel ve bölgesel yönetimlerin bu alanda gösterebilecekleri yeni faaliyetleri müzakere etme amacıyla, Şartın çağdaş uygulanış tarzının yeni gelişmelerin ışığında ele alınacağı bir çalışma başlatmıştır.

8. 2008 sonrasındaki ekonomik ortamın belirgin özelliklerinden biri bölgesel veya azınlık dillerini destekleyen politikaların algılanışındaki değişim olmuştur. Bu değişim azınlık dillerinde verilen eğitim

3 Güncel İşler Komisyonunda 14 Haziran 2017'de kabul edilen ön karar taslağı ve tavsiye kararı taslağı.

Komisyon üyeleri:

G. Neff (Başkan), M. Rira, J. Miquel Vila Bastida*, E. Yeritsyan, A. Rabl, H. Sonderegger, S. Aliyeva, Y. Rzayeva, A. Turtelbloom, C. Dejonghe (yedeğe üye: *I. Moinnet*), M. Mahmutbegovic, G. Stoyanova, A. Mimenov, V. Flego, L. perikli* (yedeğe üye: F.Armosti*), A. Antosova, A. Dufek, P.B. Andersen, E. Flyvholm, P.L. Siemann, H. Marva (yedeğe üye: S. Janatuinen), M. Ryo, V. Charbonneau, F. Bierry, P. Ayache, N. Rafik-Elmrini (yedeğe üye: C. De Pelichy), G. Tkemaladze, J. Frey, M. Mueller, H. Kuhn-Theis, M. Mahnke, J. Neumann, G. Ioakeimidis, I. Dourou, J. Pfeffer, A. Magyar, H. Halldorsson, P. Hand*, L. Ammatuna, C. Casciari, B. Fassino, D. Leodori, B. Toce, V. Niro, A. Ravins, E. Rudeliene*, P. Weidig*, M. Fava, G. Policinschi, F. Gamedinger, S. Nicevic*, L. Kompier, J. Van den Hout, T. Bransdal (yedeğe üye: G.B. Gjerde), K. Matyjaszczyk, G. Grzelak, B. Horta, J. Couto, N. Rosu, E. R. Moldovan (yedeğe üye: S. Bratulescu), M. S. Luca, I. Metshin, M. Kovtun, O. Germanova (yedeğe üye: V. Syrova), S. Orlova, T. Romashova, Z. Dragunkina, F. Bizzocchi, A. Popovic, D. Davidovic, B. Kovacova, V. Prebilic, I. Linde (yedeğe üye: I. Schorling), Y. Renstrom, D. Ghisletta (yedeğe üye: L. Hunziker), J. Fehr, Z. Damjanovski*, N. Altun, F. Gezmiş (yedeğe üye: M. Aydın), Y. Çelik, M. Subaşıoğlu, M. Kocatepe, D. Ensivri O. Sienkevych, S. Bohatychuk- Kryvko, V. Atroshenko, O. Kaliuzhna, D. Simmons, C. McKelvy (yedeğe üye: A. Boff), E. Atkinson, M. Fodor, J. Warmisham, E. Campbell-Clark (yedeğe üye: S. Pandor).

Not: Oylamaya katılan üyelerin isimleri italik olarak belirtilmiştir.

Komisyon Sekreteryası: S. Cankoçak, Komisyon Sekreteri ve M. Grimmeissen, Komisyon Eş sekreteri

ve hizmetlerde önemli kesintilere yol açmıştır. Bu tasarruf politikalarında ulusal yönetimler büyük bir rol oynasa da (yerel ve bölgesel yönetimler, bölgesel veya azınlık dillerine ilişkin uygulamalar için açıkça belirlenmiş bütçeleri ulusal seviyedeki makamlardan nadiren alabilmektedir) dil çeşitliliği de dahil olmak üzere, kültürel çeşitliliği korumak ve beslemekle elde edilecek büyük faydalar yerel ve bölgesel yönetimlere de hatırlatılmalıdır. Bölgesel ve azınlık dillerine cazip şartlar sunmak genellikle düşük bir maliyetle gerçekleştirilebilmenin yanı sıra insanları bölgelerinde kalmaya teşvik ederek iş gücü veya beyin göçüne set çekebilir. Öte yandan ampirik kanıtlar birden fazla dilin konuşulduğu bölgelerin hem çok dilli bireylere, hem de genel olarak bölgeye daha yüksek gelir sağladığını göstermektedir. Son olarak, bireylerde çok dillilik yetenek seviyeleri yükseldikçe yaratıcılık faktörlerinin güçlendiği gösterilmiştir.

9. Yerel ve bölgesel yönetimler kamu hizmetlerinin sağlanmasında ön safta yer aldıklarından Şartın uygulanmasını kendilerine yeterince uyarlamak için icraatlarını ulusal yönetimlerle koordine etmelidirler. Yerel ve bölgesel yönetimler gündelik pratikleri için lüzumlu olan süreçleri uygulama amacıyla yönetim seviyesinden zorunlu sorumluluklar ve açık yetkiler elde etmek için işin içine tamamen girmeli ve girişimde bulunmalıdırlar. Keza yerel ve bölgesel yönetimler dijitalleşmenin toplumun hemen hemen her kesiminde iş yapma şekillerinde yarattığı değişimi gerektiği gibi hesaba katmak için tam anlamıyla işin içinde olmalı ve açık hak ve yetkilere sahip olmalıdırlar. Bu yeni gelişmeler, dil çeşitliliği dahil olmak üzere, Avrupa'nın kültürel zenginliğini ve geleneklerini koruma ve beslemede hem güçlükler, hem de fırsatlar sunmaktadır. Yerel ve bölgesel kamu politikalarında geleneksel destek esirgenmeden dijital sektör eğitim, yargı ve yönetim ortamları, medya, kültürel etkinlikler, ekonomik ve sosyal yaşam ve sınır ötesi kültürel alışverişte bölgesel veya azınlık dillerinin kullanılmasını mümkün mertebe destekleyen bir araç olarak ele alınmalıdır.

10. Yukarıdakilerin ışığında Kongre:

a. Avrupa Bölgesel Veya Azınlık Dilleri Şartı (AKAS, No. 148), Kongrenin "Bölgesel veya azınlık dillerinde dil eğitimi" konulu 222(2007) sayılı Tavsiye Kararı, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin "Azınlık dillerinin yayın medyasında kullanılmasına ilişkin 2003 yılı esasları ve Avrupa Konseyi standartları: AGİT ile iş birliği ve sinerjiyi geliştirme ihtiyacı" başlıklı 1773(2006) sayılı Tavsiye Kararı, Kongrenin "Katılımcı demokrasiyi oluşturmada bir araç olarak bölgesel medyanın rolü"ne ilişkin 364(2014) sayılı Tavsiye Kararı, Kongrenin "Bölgelerde dijital uçurum ve e-kapsayıcılık" hakkındaki 282(2009) sayılı Kararı ve Kongrenin "Bölgesel medya ve sınır ötesi işbirliği" hakkındaki 173(2005) sayılı Tavsiye Kararını göz önünde bulundurarak;

b. Avrupa Konseyine üye devletlerin:

i. çeşitliliğin sadece bir olgu değil aynı zamanda toplumu zenginleştiren bir unsur olduğu ve tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin korunmasının bu çeşitlilik için de en güçlü korumayı sağlayacağı ilkesi doğrultusunda hareket etmeleri gerektiğini;

ii. kültürler arası ve çok dilli bir yaklaşımı içeren Şartta yer alan değer ve hükümlere uygun olarak bölgesel veya azınlık dillerinin (resmi veya resmi olmayan) her kategorisinin demokratik ve kapsayıcı bir toplumda kendine ait bir yerinin olması gerektiğini;

iii. sözleşmeye taraf olanlar devletler ise Şartın uygulanmasında yerel ve bölgesel yönetimlerin hayati bir rol oynadığını göz önünde bulundurarak;

c. Avrupa Konseyine üye devletlerin yerel ve bölgesel yönetimlerini aşağıdakileri yapmaya davet eder:

i. ulusal yönetimleri henüz Şartı imzalamamış ve parlamentolarında onaylamamışsa, bunu yapmaları için çağrıda bulunmak;

ii. yerel yönetimlere gündelik icraatları için lüzumlu olan süreçleri uygulamaları için açık hak ve yetkiler, söz konusu çalışmalara tam anlamıyla müdahil olma imkanı, zorunlu sorumluluklar ve açıkça belirlenmiş bütçeler sağlamayı garanti etmeleri için ulusal yönetimlerine çağrıda bulunmak;

iii. bölgesel veya azınlık dillerinin kamu harcamalarındaki payının zaten küçük olduğu belirlendiğinden, tasarruf tedbirlerinin bedelini bu dillere yüklememeleri için ulusal yönetimlerine çağrıda bulunmak;

iv. yerel ve bölgesel yönetimlerin bölgesel veya azınlık dillerinin desteklenmesi amacıyla yetkileri dahilinde pozitif önlemler almalarına engel olmaktan ve ayrıca kanunlarda münferiden ve sarıh bir biçimde yer almayan, olmayan bütün koruma tedbirlerinin yasak olduğu yönündeki yanlış düşünce dahil olmak üzere, bu dillerin korunması konusunu ileriye göremeyen bir yaklaşımla yorumlamaktan kaçınmaları için ulusal yönetimlerine çağrıda bulunmak;

v. tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin bölgesel ve yerel ekonomi, yaratıcılık, canlılık ve sağlığa faydalı, beslenmesi gereken kilit bir kaynak olarak kamu ve özel alanda konuşulma ve yazılmasını kolaylaştırmak ve teşvik etmek suretiyle bu dillerin korunmasını icraatlarıyla desteklemek;

vi. dil meselelerinde idari yetkiler arasında net sınırların mevcut olmamasının bölgesel seviyede iyi uygulamaları engelleme riski oluşturacağını akıldan çıkarmadan, tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin korunması ve desteklenmesinde yerel, bölgesel ve ulusal yönetimler arasında etkin iş birliği ve etkileşim ihtiyacını karşılamak;

vii. zaman ve zemin itibarıyla mümkün olduğunda cazip şartlar sunarak (tercihen belirlenmiş bütçeler çerçevesinde) bölgesel veya azınlık dillerinin ait oldukları bölgelerde öğretimi ve eğitimin bu dillerde yapılmasını güçlendirmek ve geliştirmek için önlemler almak ve böylece bölgesel veya azınlık dillerinin eğitiminin bütünlüklü bir tarzda sistematik olarak verildiği bir Avrupa alanının yaratılmasına katkı sağlamak;

viii. zaman ve zemin itibarıyla mümkün olduğunda, bölgesel veya azınlık dillerinin kullanılabildiği yeni dijital uygulamalar geliştirerek ve dijital dünyada da bu dillerde hizmet verilmesini sağlayarak, yeni dijital sınırların yıkılması da dahil olmak üzere, bu dilleri konuşanların mevcut yeni uzaktan öğrenme biçimlerinden yararlanmalarını mümkün kılmak;

ix. dijital hizmetlerin toplum genelinde hızla geliştiği düşünüldüğünde, kamu yetkililerinin bu hizmetleri bölgesel veya azınlık dillerinde de verebilecek imkan ve kabiliyete mutlaka sahip olmaları gerektiğinden, sağlık ve sosyal hizmetler de dahil olmak ve fakat bunlarla sınırlı kalmamak üzere, yerel veya bölgesel kamu hizmet ve prosedürlerine bölgesel veya azınlık dillerinde de erişilebilmesini sağlamak;

x. ulusal, bölgesel ve yerel seviyelerdeki kamu yetkililerini dil politikalarını ve dil hizmetlerini geliştirme ve uygulamada bölgesel veya azınlık dillerinin temsilcileriyle istişare ve iş birliğinde bulunmaya teşvik etmek ve bu konuda desteklemek;

xi. "akraba" devletlerdeki hizmetlere bölgesel veya azınlık dillerinde de erişilebilmesini sağlamak için, geçerli olan hallerde bölgesel ve sınır ötesi iş birliğini iyileştirmek.

11. Kongre, Şartı henüz imzalamamış veya parlamentolarında onaylamamış olan üye devletlerin yerel ve bölgesel yönetimlerini, Şartın kendi yetkilerine uyan hükümler içeren yerel veya bölgesel versiyonlarını kabul etmeye ve gerek Şarttan gerekse tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin korunup desteklendiği koşullar oluşturmada en iyi uygulamalara ve pratik örneklerle sahip bir kuruluş olarak Avrupa Konseyi Avrupa Bölgesel Veya Azınlık Dilleri Uzmanları Geçici Komitesinin denetim uygulamalarından yararlanmaya davet eder.

TAVSİYE KARARI TASLAĞI⁴

1. Dil ile kültür arasındaki yakın ilişkinin bilincinde olan Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi (aşağıda “Kongre” olarak anılacaktır) Avrupa Konseyinin öncelikleri doğrultusunda uzun süredir demokratik katılım, kültürel çeşitlilik ve toplumsal bütünlük ilkeleri temelinde tarihi bölgesel ve azınlık dillerini Avrupa’nın kültürel zenginlik ve gelenekleri ile dil çeşitliliğini geliştirmenin ve karşılıklı anlayışı iyileştirmenin bir vasıtası olarak desteklemeye ve idame ettirmeye çalışmaktadır.

2. 1992’de imzaya açılan ve 1998’de yürürlüğe giren Avrupa Bölgesel Veya Azınlık Dilleri Şartı (Avrupa Konseyi Antlaşmalar Serisi, AKAS, No. 148) o zamandan beri bir devlette genel nüfustan sayıca daha küçük bir topluluk oluşturan yurttaşlarca geleneksel olarak kullanılan dil olarak tanımlanan, Avrupa’nın tarihi bölgesel ve azınlık dillerini korumak ve geliştirmek için özellikle kaleme alınmış, hukuken bağlayıcı olan yegane Avrupa antlaşması olarak hizmet görmektedir.

3. Ne yazık ki 2017 yılı itibarıyla Avrupa devletlerinden sadece 25’i Şartı parlamentolarında onaylamış ve ayrıca 8 Avrupa devleti de imzalamış ancak parlamentolarında onaylamamıştır. Bu, 14 Avrupa devletinin Şartı ne parlamentolarında onaylamış ne de imzalamış olduğu anlamına gelmektedir.

4. Devletlerin kendileri Şartın üyesi iseler de, Şartın etkinlikle uygulanmasında yerel ve bölgesel yönetimler hayati bir rol oynamaktadır. Bu, Şartı ne imzalamış ne de parlamentolarında onaylamış olan Avrupa devletlerindeki yerel yönetimlere Şarttaki ilkeleri kendiliklerinden uygulamaları için bir manevra alanı tanımış olmaktadır.

5. Gerek Şartın var olduğu geçmiş onyıllarda derlenen, en iyi uygulamaları, güçlükleri ve gerilimleri içeren gözlemler, gerekse toplumdaki yeni gelişmeler, Şartın temel ilke ve hükümlerinin devamlılığına halel getirmeksizin uygulanmasında kullanılan yöntemlerin artık yenilenmesini zorunlu kılmaktadır.

6. Şartın yürürlüğe girdiği 1998 yılından beri derlenegelen gözlem ve şikayetler, gündelik pratikte etkin ve tutarlı bir uygulama mevcut olmadıkça, Şartın herhangi bir devletin parlamentosunda onaylanmış olmasının o devlette tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin korunmasının güvencesi veya kanıtı olmadığını göstermiştir. Aynı şekilde bazı vakalarda bölgesel veya azınlık dillerinin korunma düzeyinde sorunlar ortaya çıkmıştır. Bu, Şartın uygulanmasında rolü olan farklı türlerdeki paydaşların önemini vurgulamaktadır. Yani bölgesel ve yerel yönetimlerin rolü büyük önem taşımaktadır.

7. Dolayısıyla Şart hükümlerinin etkin biçimde uygulanması, dijitalleşmenin getirdiği dramatik boyuttaki toplumsal ve teknik değişikliklerin dikkate alınmasını gerektirir. Kongre bunu göz önünde tutarak bölgesel veya azınlık dillerinin eğitimi konulu Tavsiye Kararından on yıl sonra, Avrupa Konseyine üye devletlerce bu bağlamda takip edilebilecek en iyi hareket tarzını müzakere etme amacıyla Şartın çağdaş uygulanış tarzının yeni gelişmelerin ışığında ele alınacağı bir çalışma başlatmıştır.

8. Maliyet ile faydalar karşılaştırıldığında ampirik kanıtlar dil çeşitliliği de dahil olmak üzere, kültürel çeşitliliği korumak ve beslemekle hem ekonomik, hem de kültürel açıdan olumlu sonuçlar elde edileceğini göstermektedir. Koruma politikalarının bir maliyeti varsa da, bu maliyet çoğu kez abartılmakta ve “çeşitliliğin getirisi” diye adlandırılan, çok dilli bölgelerin genellikle daha zengin olduğu ve dil bilen bireylerin daha yüksek gelir elde edebildiği olgu göz önüne alındığında fazlasıyla karşılanmaktadır. Hele özellikle küçük çocuklara anadillerinde sağlık hizmeti sağlama gibi bazı örneklerde, bu tür hizmetlerin faydası yanında maliyeti mukayese edilmeyecek mertebelerdedir.

9. Ancak, artık kesinleşmiş verilere rağmen, Avrupa Konseyine üye devletlerin birçoğu 2008 sonrasındaki ekonomik durgunluktan bu yana azınlık dillerini konuşanlara sağlanan eğitim ve hizmetlerin bütçelerinde kesintiye gitmişlerdir. Harcamalardaki bu kesintiler devlet, topluluk ve bölgesel seviyelerde kültürel açıdan zararlı olmakla kalmayıp bölgelerin ekonomik ve diğer menfaatlerine aykırı olan, ileriye göremeyen politikaların izlendiğine işaret etmektedir.

10. Ne yazık ki, Avrupa Birliği bölgesel veya azınlık dillerini destekleyen projelere sağladığı doğrudan desteğin çoğunu geri çekmiştir. Oysa bu dilleri kullananların yaşadığı genellikle ücra bölgelerin ekonomisini destekleyen kaynakları geliştirmenin bir yolu, devletler veya Avrupa Birliği tarafından finansman programları çerçevesinde sağlanan bölgesel yapısal desteğin faal biçimde kullanılmasıdır.

4 Bkz. dipnot 2

Örneğin, Avrupa Birliği'nin INTERREG projeleri⁵ hem tüm bölgeye, hem de bölgesel veya azınlık dillerine faydalı olabilir. Bu yönde gösterilecek gayretler muhtemelen hem ekonomik, hem de kültürel kazançlar yaratacak ve böylece bölgesel kalkınma için bir faydalar silsilesi oluşturacaktır. Dillerde çeşitliliğin korunması Avrupa Birliği'nin bölgesel veya azınlık dillerini destekleyen programların doğrudan finansmanına yeniden başlamasını gerektirir.

11. Kamu yetkilileri, Şartın uygulanmasını dijitalleşmenin toplumun hemen hemen her kesiminde iş yapma şekillerinde yarattığı değişime uyarlamalıdır. Bu yeni gelişmeler dil çeşitliliği dahil olmak üzere, Avrupa'nın kültürel zenginliğini ve geleneklerini koruma ve beslemede hem güçlükler, hem de fırsatlar sunmaktadır. Yerel ve bölgesel kamu politikalarında geleneksel destek esirgenmeden, dijital sektör eğitim, yargı ve yönetim ortamları, medya, kültürel etkinlikler, ekonomik ve sosyal yaşam ve sınır ötesi kültürel alışverişte bölgesel veya azınlık dillerinin kullanılmasını mümkün mertebe destekleyen bir araç olarak ele alınmalıdır.

12. Yerel ve bölgesel yönetimler kamu hizmetlerinin sağlanmasında ön safta yer alırlar. Dolayısıyla ulusal yönetimler Şartın uygulanmasını yeterince uyarlamak için icraatlarını yerel ve bölgesel yönetimlerle koordine etmelidirler. Yerel ve bölgesel yönetimler gündelik pratikleri için lüzumlu olan süreçleri uygulama amacıyla ulusal yönetimler nezdinde girişimde bulunarak çalışmalara tamamen müdahil olmalı, zorunlu sorumluluklar ve açık yetkiler elde etmelidirler.

13. Yukarıdakilerin ışığında Kongre:

a. Avrupa Bölgesel Veya Azınlık Dilleri Şartı (AKAS, No. 148), Kongrenin "Bölgesel veya azınlık dillerinde dil eğitimi" konulu 222(2007) sayılı Tavsiye Kararı, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin "Azınlık dillerinin yayın medyasında kullanılmasına ilişkin 2003 yılı esasları ve Avrupa Konseyi standartları: AGİT ile iş birliği ve sinerjiyi geliştirme ihtiyacı" başlıklı 1773(2006) sayılı Tavsiye Kararı, Kongrenin "Katılımcı demokrasiyi oluşturmada bir araç olarak bölgesel medyanın rolü"ne ilişkin 364(2014) sayılı Tavsiye Kararı ve Kongrenin "Bölgesel medya ve sınır ötesi iş birliği" hakkındaki 173(2005) sayılı Tavsiye Kararını göz önünde bulundurarak;

b. Avrupa Konseyine üye devletlerin:

i. karşılaşılabilecek her türlü durumda, çeşitliliğin sadece bir olgu değil aynı zamanda toplumu zenginleştiren bir unsur olduğu ve tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin korunmasının bu çeşitlilik için de en güçlü koruma yerine geçeceği ilkesi doğrultusunda hareket etmeleri gerektiğini;

ii. Şartın kültürler arası ve çok dilli yaklaşımı gereği tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin her kategorisine yer verilmesinin ve Şartın hiçbir şekilde resmi dilleri öğrenme ihtiyacını inkar eder bir biçimde kullanılmamasının gerektiğini;

iii. dillerle ilgili mevcut hiçbir olumlu hüküm üzerinde Şartın olumsuz bir etkisi olmamasının gerektiğini; bazı dillere veya bunları kullanan azınlıklara yerel kanunlarla yahut uluslar arası bir anlaşmayla korunma statüsü tanınmışsa, bunlar için en olumlu hükümlerin geçerli olması gerektiğini;

iv. Şartın amacı, tarihi nedenlerle bulundukları devletlerde tehdide maruz kalan geleneksel dilleri korumak ve desteklemek olduğundan, Şarttaki ayrımcılık karşıtı hükme sadece saygı gösterilmesinin değil aynı zamanda üye devletlerce alınacak tedbirlerle desteklenmesinin gerektiğini mütalaa ederek;

c. Bakanlar Komitesine, Avrupa Bölgesel Veya Azınlık Dilleri Şartını henüz imzalamamış veya parlamentolarında onaylamamış olan üye devletleri Şartı imzalamaya veya parlamentolarında onaylamaya davet etme çağrısında bulunur ve mevcut ve gelecekteki taraf devletleri, bölgesel veya azınlık dillerine ilişkin taahhütlerini artırmaya teşvik eder;

5 Bkz. <https://www.interregeurope.eu/>

d. Avrupa Konseyine üye devletlere aşağıdaki çağrılarda bulunur:

i. tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin kamu ve özel alanda konuşulma ve yazılmasını kolaylaştırmak ve teşvik etmek suretiyle bu dillerin korunmasını icraatlarıyla desteklemeleri;

ii. bölgesel veya azınlık dillerinin kamu harcamalarındaki payının zaten küçük olduğu kanıtlandığından, tasarruf tedbirlerinin bedelini bu dillere yüklememeleri;

iii. dil meselelerinde idari yetkiler arasında net sınırların mevcut olmamasının, bölgesel seviyede iyi uygulamaları engelleme riski oluşturacağını akıldan çıkarmadan, tarihi bölgesel veya azınlık dillerinin korunması ve desteklenmesinde yerel, bölgesel ve ulusal yönetimler arasında etkin iş birliği ve etkileşim ihtiyacını karşılamaları;

iv. yerel ve bölgesel yönetimlere gündelik pratikleri için lüzumlu olan süreçleri uygulama amacıyla net bir biçimde belirlenmiş bütçelerle açık yetkiler, tam rol ve zorunlu sorumluluklar verilmesini garanti etmeleri;

v. Avrupa'da dil çeşitliliğini korumanın gerekliliğini vurgulamak için adımlar atmaları ve yerel ve bölgesel yönetimleri gerek ulusal gerekse Avrupa seviyesinde bölgesel veya azınlık dillerini destekleyen yapısal programlara doğrudan destek vermeye faal olarak yeniden başlamak suretiyle çok dillilik politikalarını sürdürmeye teşvik etmeleri;

vi. yerel ve bölgesel yönetimlerin bölgesel veya azınlık dillerinin desteklenmesi amacıyla yetkileri dahilinde pozitif önlemler almalarına engel olmaktan ve ayrıca kanunlarda münferiden ve sarıh bir biçimde yer almayan bütün koruma tedbirlerinin yasak olduğu yönündeki yanlış düşünce dahil olmak üzere, bu dillerin korunması konusunu ileriye göremeyen bir yaklaşımla yorumlamaktan kaçınmaları;

vii. tarihi bölgesel veya azınlık dillerini kullananların sayısı ve/veya oranının belli bir seviyeyi aştığı yerlerde gerektiğinde bu dillere bölgesel resmi dil statüsü tanıma ihtimali de dahil olmak üzere, bu dillerin korunma düzeyini yeniden gözden geçirmeleri ve mümkün olan hallerde yükseltmeleri;

viii. bölgesel veya azınlık dillerinin ait oldukları bölgelerde öğretimi ve eğitimin bu dillerde yapılmasını güçlendirmek ve geliştirmek için önlemler almaları ve böylece bölgesel veya azınlık dillerinin eğitiminin bütünlüklü bir tarzda sistematik olarak verildiği bir Avrupa alanının yaratılmasına katkı sağlamaları;

ix. azınlık öğrencilerine devlet dilinin öğretilmesinde yeni öğretim yöntemleri geliştirmeleri ve bölgesel veya azınlık dillerinin çoğunluk dilini kullananlar tarafından da öğrenilmesini desteklemeleri; bu dilleri kullanan yeni dijital uygulamalar geliştirerek bu dilleri konuşanların mevcut yeni uzaktan öğrenme biçimlerinden yararlanmalarını mümkün kılmaları;

x. yerel koşullara uygun dijital uygulamalar dahil olmak üzere, dil teknolojisinde bölgesel veya azınlık dillerini dikkate alan gelişmeleri destekleyerek bu dillerin karşısındaki "dijital yok oluş" tehdidiyle mücadele etmeleri ve dijital ortamda da bu dillerde hizmet verilmesini sağlamaları;

xi. dijital hizmetlerin toplum genelinde hızla geliştiği düşünüldüğünde kamu yetkililerinin bu hizmetleri bölgesel veya azınlık dillerinde de verebilecek imkan ve kabiliyete mutlaka sahip olmaları gerektiğinden hukuk işleri, vergi ve emeklilik işlemleri ve sağlık ve sosyal hizmetler de dahil olmak ve fakat bunlarla sınırlı kalmamak üzere, devlet tarafından sağlanan kamu hizmet ve prosedürlerine bölgesel veya azınlık dillerinde de erişilebilmesini sağlamaları;

xii. ulusal, bölgesel ve yerel seviyelerdeki kamu yetkililerini dil politikalarını ve dil hizmetlerini geliştirme ve uygulamada bölgesel veya azınlık dillerinin temsilcileriyle istişare ve iş birliğinde bulunmaya teşvik etmeleri ve bu konuda desteklemeleri;

xiii. "akraba" devletlerdeki hizmetlere bölgesel veya azınlık dillerinde de erişilebilmesini sağlama amacıyla, bir tür yeni sanal sınır oluşturan "coğrafi engelleme" gibi uygulamaların yaygınlaşmasından etkilenmemek için, geçerli olan hallerde sınır ötesi menşeli dijital yayınlara erişim sağlamaları.